

Informatieboekje adviesperiode 2^e jaars
2019-2020

BERG EN BOSCH
COLLEGE

**In dit boekje vindt u informatie over de profielen en
leerwegen van het Berg en Bosch College**

INHOUDSOPGAVE

- 1. Adviesprocedure en tijdspad**
- 2. Algemene info vmbo bb en kb**
- 3. Profiel Zorg & Welzijn
vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg**
- 4. Profiel Economie & Ondernemen
vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg**
- 5. Profiel Produceren, Installeren & Energie
vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg**
- 6. Profiel Techniek / Economie
vmbo theoretische leerweg**
- 7. Havo**
- 8. VWO**

1. Adviesprocedure en tijdspad

November

Voorlichtingsavond voor ouders. Informatie wordt gegeven over de verschillende sectoren op het niveau basis-, kaderberoepsgerichte en theoretische leerweg en de keuze profielen voor de havo en VWO.

December

De mentor inventariseert de interesse van de leerlingen. Tevens wordt er onder de vakdocenten een inventarisatie gedaan m.b.t. de mogelijke niveaus en profielen (havo en vwo) of sectoren (vmbo)

Januari

Het niveau en interesse profiel of sector wordt besproken tijdens de klassenbespreking.

Februari

Op de ouderavond in februari informeren mentoren, ouders en leerling over het toekomstperspectief. Denk aan niveau, voorkeur sectorkeuze en aan welke competenties de leerling moet voldoen / nog aan gewerkt moet worden. Dit alles naar aanleiding van het OPP. Ouders hebben de gelegenheid om vragen te stellen aan de mentor over het gegeven niveau en de profielen of sectoren.

Open middag op de locaties in januari 2020.

Maart

Door de school wordt het niveau en profiel of sector vastgesteld.

- Basis- of kaderberoepsgerichte leerweg: leerling maakt keuze voor profiel, geeft hierbij 1e en 2e voorkeur aan. De CvB beslist in april aan de hand van competenties bij welk profiel de leerling geplaatst wordt. Bij gelijke beheersing op competenties wordt geloot.
- Theoretische leerweg: leerling maakt keuze uit de mogelijke profielen (met daarbijbehorende vakken). De school bepaalt het definitieve profiel. Wanneer voor de theoretische leerweg en havo meer inschrijving dan plaats is, wordt bij gelijke beheersing op competenties en prestaties geloot.
- Havo: profielkeuze vindt plaats in het derde leerjaar. De procedure is gelijk aan die van de Theoretische leerweg.
- VWO: Indien van toepassing vindt de profielkeuze in het vierde leerjaar plaats. Dit onder voorbehoud. Het is niet zeker dat er VWO aangeboden zal worden vanaf leerjaar 4.

April

Begin april wordt het niveau per brief naar ouders en leerling verzonden. In deze brief wordt het te volgen niveau voor de bovenbouw gegeven, evenals het definitieve besluit voor het te volgen profiel of sector met het bijbehorende vakkenpakket. Ouders tekenen voor akkoord m.b.t. het niveau en profiel of sector. Er is mogelijkheid tot meelopen op de andere locatie, mocht dit nodig zijn voor de betreffende leerling.

Mei/juni

In leerjaar 2 worden naast het Profiel ook de keuzevakken gekozen. In mei wordt de informatie met leerlingen gedeeld, het keuzeformulier ingevuld en bij hun mentor ingeleverd hebben. De vakhoofd Keuzevak (locatie Houten) maakt een indeling. Begin juni wordt de definitieve keuze bekend gemaakt bij de mentor en de leerlingen.

Einde schooljaar

Klassenindeling wordt vastgesteld en naar leerlingen en ouders gecommuniceerd.

2. Algemene info vmbo bb en kb

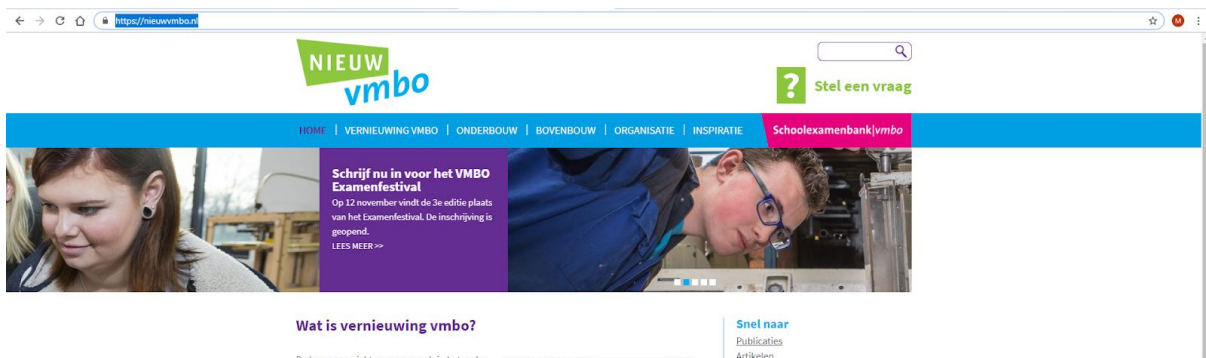
Vanaf augustus 2016 werken de vmbo-scholen in klas 3 en 4 met beroepsgerichte profielen. In totaal zijn er tien profielen. In 2017 is het Berg en Bosch College met deze vernieuwing gestart. Op het Berg en Bosch College worden binnen het beroepsgerichte programma drie profielen aangeboden: zorg en welzijn, economie en ondernemen en produceren, installeren en energie.

Een profiel is altijd een combinatie van theorie en praktijk. Het bestaat uit algemeen vormende vakken, het beroepsgerichte profielvak en beroepsgerichte keuzevakken. Binnen de profielen is veel aandacht voor vaardigheden en uitstroom competenties.

In de basis- en kaderberoepsgerichte leerweg kiest de leerling een profiel bestaande uit vier delen. Naast het kiezen van het profiel, kiest de leerling ook de keuzedelen. In totaal zijn dit vier keuzedelen, waarvan twee die horen bij het gekozen profiel en verplicht zijn en twee die vrij te kiezen zijn. Dit kan een keuzevak zijn om dieper op de inhoud van het profiel in te gaan, maar kan ook de mogelijkheid geven kennis te maken met een ander profiel. De leerling kan zijn opleiding dus verbreden met een keuzemodule van een ander profiel, of verdiepen door een keuzemodule binnen zijn eigen profiel te kiezen.

De vier profieldelen bij het beroepsgerichte programma vormen het centraal examen voor het praktijkvak. Deze vier profieldelen worden ook in een schoolexamen geëxamineerd. De twee (aanvullende) modules én de twee keuzemodules vormen het schoolexamen voor het beroepsgerichte programma. De leerling krijgt binnen de vernieuwing van het vmbo vijf cijfers op zijn diploma. Een voor het profieldeel en voor elk keuzevak ook een.

Meer informatie is te vinden op de website: <https://nieuwvmbo.nl>

The screenshot shows the homepage of the 'Nieuw vmbo' website. At the top, there is a navigation bar with the logo 'NIEUW vmbo' on the left and a search bar with the text 'Stel een vraag' on the right. Below the navigation bar, there are several menu items: 'HOME', 'VERNIEUWING VMBO', 'ONDERBOUW', 'BOVENBOUW', 'ORGANISATIE', 'INSPIRATIE', and 'Schoolexamenbank|vmbo'. The main content area features a large image of a young woman looking down, with a purple text box overlaid that reads 'Schrijf nu in voor het VMBO Examenfestival' and 'Op 12 november vindt de 3e editie plaats van het Examenfestival. De inschrijving is geopend. LEES MEER >>'. To the right of this image is another image of a young man wearing glasses, looking at a computer screen. Below the main content area, there is a section titled 'Wat is vernieuwing vmbo?' with a sub-heading 'De beroepsgerichte programma's in het vmbo'. On the right side of this section, there are links for 'Snel naar', 'Publicaties', and 'Artikelen'.

3. Vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg Profiel Zorg en Welzijn (locatie Houten)

Wat houdt Zorg en Welzijn in?

- Ga je graag met mensen om?
- Werk je graag met kinderen?
- Is de zorg iets voor jou?
- Schuilt er in jou een recreatie medewerker?
- Of werk je graag in een restaurant?
- Zie jij jezelf al op een receptie werken?

Zorg en Welzijn is leren zorgen voor het welzijn van mensen en hun omgeving. Dus ook leren zorgen voor interieur en gebouw.

Competenties

- Je staat voldoende voor de vakken biologie en verzorging.
- Je bent in staat samen te werken met medeleerlingen, mogelijk met ondersteuning.
- Je kan omgaan met verzorgende taken.
- Je bent in staat een rollenspel te spelen.
- Je kan verantwoordelijkheid dragen.
- Je beschikt over minimale sociale vaardigheden als; elkaar aan durven kijken, elkaar aan durven raken (bijvoorbeeld voor EHBO), je in kunnen leven in een ander.
- Je beschikt over praktisch inzicht.

Verplichte vakken voor onze bovenbouw Z&W

Verplicht CSPE (landelijk praktijkexamen): 4 profieldelen. Verplicht CSPE (landelijk praktijkexamen): Module 1 Mens en gezondheid Module 2 Mens en omgeving Module 3 Mens en activiteit Module 4 Mens en Zorg	Inhoud SE (schoolexamen PTA): De 4 profieldelen uit het CSPE en 4 keuze modules: Waarvan er 2 verplicht zijn: - keuzevak 1 : Welzijn kind en jongere - keuzevak 2: Ondersteuning bij sport en bewegingsactiviteiten 2 vrije keuzedelen te kiezen bij Z&W: - keuzevak leerjaar 3: Voorkomen van ongevallen EHBO - keuzevak leerjaar 4: Facilitaire dienstverlening, inrichting en verzorging.
Biologie	Engels
Wiskunde	Maatschappijleer 1
Lichamelijke opvoeding	CKV
Rekenen	Nederlands

Inhoud programma Zorg en Welzijn

In het derde leerjaar

10 lesuren Z&W

3 Lesuren keuzemodule

In het vierde leerjaar

9 lesuren Z&W

4 Lesuren keuzemodule

In beide leerjaren:

- Integratie van praktijk en theorie: opdrachten naar aanleiding van een “casus” in *werkpleksimulaties* (dus niet wekelijks praktijk in de keuken)
- Samenwerken in een groep
- Veel aandacht voor het leren functioneren op het sociale vlak
- Veel praktische opdrachten moeten tijdens de les op de computer gemaakt worden. Dit kan zowel individueel als in groepsverband
- Werken uit de theorieboeken

Voorbeelden van werkpleksimulaties Zorg en Welzijn

Thuiszorg

- Allerlei facilitaire opdrachten, zowel food als non food

Kinderen en jongeren

- Aandacht voor o.a. organiseren diverse activiteiten en baby/kinderverzorging

Sport en bewegen

- Leren organiseren van spelmiddag
- Jeugdsoos
- Activiteiten bedenken voor ouderen
- Fitnessactiviteiten begeleiden

Zorg

- Patiënten uit bed helpen
- Bed opmaken, met en zonder patiënt
- Leren gebruiken van de rollator
- Rolstoelpatiënten begeleiden

Vervolgopleidingen

Het diploma Vmbo Zorg en Welzijn geeft je toegang tot diverse Mbo opleidingen. Met het behalen van een diploma op de basisberoepsgerichte leerweg kun je instromen op het Mbo niveau 2. Met een diploma op het niveau kaderberoepsgerichte leerweg kun je instromen op Mbo niveau 3 en soms 4.

Hieronder worden een aantal mogelijke vervolgopleidingen weergegeven.

Facilitaire dienstverlening Linnendienst, beheer magazijn, transport	Opleiding binnen Voeding Voedingsassistent, bakker, kok, cateraar
Sport en beweging Sportleider, trainer van sportteams	Kappersopleiding / schoonheidsspecialiste
Opleiding assistent dierverzorging Medewerker dierenasiel, kinderboerderij	Pedagogisch werk Medewerker woongroep, kinderdagverblijf, onderwijsassistent
Verzorging en verpleging helpende, verzorgende, verpleegkundige i.g.	Assistent gezondheidszorg Doktersassistent, tandartsassistent (Mbo 4)

4. Vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg Profiel Economie en Ondernemen (locatie Houten)

Wat houdt Economie en Ondernemen in?

Wil je werken in een winkel?

Vind je het leuk om reclameboodschappen te ontwerpen?

Ben jij de nieuwe medewerker op ons kantoor?

Misschien ben jij wel onze nieuwe bedrijfsleider?

Schuilt er in jou een boekhouder?

Zie je jezelf al bij onze receptie werken?

Met mensen omgaan vind je leuk en je kunt nauwkeurig en geconcentreerd werken. Je kunt goed zelfstandig werken. Je vindt het leuk om met de computer te werken en schrikt er niet van om met cijfers te werken.

Competenties

- Je staat voldoende voor de vakken rekenen, economie en bij voorkeur ook voor wiskunde.
- Je bent in staat begrippen te verwoorden in hele zinnen.
- Je hebt motivatie voor het vak economie en ondernemen.
- Je hebt interesse in het praktisch functioneren van de maatschappij.
- Je kunt zelfstandig werken.
- Je kunt informatie opzoeken en verwerken op de computer.
- Je kunt (praktische) opdrachten volgens een (gegeven) stappenplan uitvoeren.
- Je kunt samenwerken.

Verplichte vakken voor onze bovenbouw E&O

Verplicht CSPE (landelijk praktijkexamen): 4 profieldelen. Profiel 1 Commercieel Profiel 2 Secretarieel Profiel 3 Logistiek Profiel 4 Administratie	Inhoud SE (schoolexamen PTA): De 4 profieldelen uit het CSPE en 4 keuze modules Waarvan er 2 verplicht zijn: - keuzevak 1 : Marketing - keuzevak 2: Distributie 2 vrije keuzedelen te kiezen bij E&O: - keuzevak leerjaar 3: Evenementen - keuzevak leerjaar 4: Webdesign
Economie	Engels
Wiskunde	Maatschappijleer 1
Lichamelijke opvoeding	CKV
Rekenen	Nederlands

In het derde leerjaar

10 uren E&O

3 uren keuzemodule

In het vierde leerjaar

9 uren E&O

4 uren keuzemodule

Oriëntatie op Economie en ondernemen

Organisatieschema lezen, bedrijfskolom, solliciteren, toekomstmogelijkheden, veranderingen in de beroepspraktijk, etc.

Professionele vaardigheden

Systematisch werken, Nederlandse taal functioneel gebruiken, economisch omgaan met middelen, hygiënisch werken, samenwerken, kritische instelling, culturele verschillen, etc.

Klantgericht handelen/dienstverlening

Omgangsvormen in acht nemen, gebruik maken van gegevens uit informatiebronnen, verkoopgesprek voeren, artikelkennis, derving en lekkage, etc.

Automatisering in de economie

Met de computer werken, Word, Access, PowerPoint, Excel, etc.

Goederenstroom inkoop

Voorraad bijhouden, inkooporder opstellen, orderbevestiging controleren,

Leveranciersbestand bijhouden, etc.

Goederenstroom verkoop

Artikelpresentatie, winkelinrichting en winkelverzorging, etc.

Verkoopregistratie

Kassa bedienen, betaalmiddelen gebruiken, kassa staat opmaken, BTW berekeningen uitvoeren, etc.

Presentatie en promotie

Marketing, vestigingsplaats, consumentenwensen, winkelformules, commerciële presentatie, artikelpresentatie, doelgroepen, etc.

Boekhouden

Met rekeningschema van eenmanszaak een boekingsgang samenstellen, debiteuren- en crediteurenadministratie bijhouden, coderen, etc.

Bedrijfseconomisch rekenen

Indexcijfers berekenen, afschrijving en boekwaarde, omzetsnelheid, kostprijs, enkelvoudige interest, facturen omrekenen in vreemde valuta en vreemde valuta omrekenen in euro's, etc.

Vervolgopleidingen

Het diploma vmbo economie en ondernemen geeft je toegang tot diverse mbo opleidingen. Met het behalen van een diploma op de basisberoepsgerichte leerweg kun je instromen op het mbo niveau 2, met een diploma op het niveau kaderberoepsgerichte leerweg kun je instromen op mbo niveau 3 en soms niveau 4.

Hieronder worden een aantal mogelijke vervolgopleidingen weergegeven.

Administratief medewerker	Logistiek medewerker
Verkoper	Secretaresse
Medewerker groothandel en logistiek	Commercieel medewerker
Telefonist/receptionist	

5. Vmbo basis- en kaderberoepsgerichte leerweg Profiel Produceren, Installeren en Energie (locatie Houten)

Wat houdt Produceren, Installeren en Energie in?

Heb jij twee rechterhanden?

Ben jij geïnteresseerd in techniek?

Kun jij prima werken in een omgeving met veel geluid?

Kun jij goed samenwerken met andere technisch ingestelde mensen?

Werk jij graag volgens een tekening?

Nauwkeurig werken vind jij prettig?

Durf jij met grote machines te werken?

Ben jij niet bang voor vieze handen?

Kun jij tegen een schrammetje?

Dan is de techniek echt iets voor jou!!!

We gaan: werken met verschillende materialen , zoals hout, kunststoffen en metalen. Daarnaast zal je werkstukken maken met verschillende machines, zoals een draai-freesbank, maar ook met een zaag- boormachine. Daarnaast wordt je ook geleerd om te werken met verschillende soorten handgereedschappen. Naast machines en verschillende soorten materialen kom je ook in contact met pneumatiek en elektrotechniek en ga je in het klein je eigen verlichting van je kamer na maken of een mini fabriek bouwen met een lopende band erin. Ook gaan we een computer programmeren die bijvoorbeeld bij een stoplicht op straat wordt gebruikt.

Competenties

- Je staat een voldoende voor de vakken wiskunde, natuur- & scheikunde en techniek, bij voorkeur ook een voldoende voor rekenen.
- Je bent in staat om praktisch onderwijs te volgen.
- Je hebt interesse voor techniek en gereedschap.
- Je bent in staat om (praktische) opdrachten volgens een stappenplan uit te voeren.
- Je kan onderwijs volgen / opdrachten uitvoeren in een omgeving met prikkels.
- Je bent in staat om flexibel om te gaan met de werkruimte / technieklokaal.
- Je bent motorisch gezien in staat om nauwkeurig te werken.
- Je kan je houden aan de gestelde (veiligheids) regels van het lokaal en apparatuur.
- Je kan voor techniek werken met een computer.
- Je kan geduldig zijn, sommige werkstukken duren langer.

Verplichte vakken voor onze bovenbouw PIE

Verplicht CSPE (landelijk praktijkexamen): 4 profieldelen. Profiel 1 Ontwerpen en maken, Profiel 2 Bewerken en verbinden van materialen, Profiel 3 Besturen en automatiseren, Profiel 4 Installeren en monteren	Inhoud SE (schoolexamen PTA): De 4 profieldelen uit het CSPE en 4 keuze modules Waarvan er 2 verplicht zijn: - keuzevak 1 : Hout- en meubelverbindingen - keuzevak 2: Verspaningstechniek 2 vrije keuzedelen te kiezen bij PIE: - keuzevak leerjaar 3: Meubelmaken. - keuzevak leerjaar 4: Plaat en constructie.
Natuur- en scheikunde	Engels
Wiskunde	Maatschappijleer 1
Lichamelijke opvoeding	CKV
Rekenen	Nederlands

Inhoud programma

In het derde leerjaar

10 lessen PIE (techniek)

3 Lessen keuzemodule

In het vierde leerjaar

9 lessen PIE (techniek)

4 Lessen keuzemodule

Metaaltechniek

Plaatstaal bewerken, klantgesprekken voeren, werken met de metaaldraaibank, knippen met de guillotine schaar, vijlen, boren, vervormen, tappen, aftekenen, tekening lezen, 3D tekenen, lassen en natuurlijk theorie.

Elektrotechniek

Schema's tekenen, calculeren, Installaties maken, buizen buigen, draden trekken, overspanningsbeveiligingen aanleggen, overspanningsbeveiligingen berekenen, aardlekbeveiligingen installeren en natuurlijk theorie.

Installatietechniek

Koper solderen, koper zagen, PVC buigen en lijmen, tekening lezen, tekeningen maken, installaties ontwerpen, calculeren, leidingdikte berekeningen, luchtbehandelingen en waterleidingen afpersen plus knellen en natuurlijk theorie.

Houtbewerkingen

Meubels maken. Zagen, boren, verbinden, werken met de vandiktebank, cirkelzaagmachine, afkortzaagmachine, lintzaagmachine en de freesmachine. Daarnaast aftekenen, tekeningen maken, ontwerpen en tekening lezen en natuurlijk theorie.

Besturingstechniek

Verschillende pneumatische schakelingen bouwen en elektrische pneumatische schakelingen maken, die ze met een mini computer aansturen. Het leren programmeren en werken met een PLC (easy relais 512). Zo leren o.a. een mini fabriek te bouwen met een lopende band erin.

Vervolgopleidingen

Het diploma vmbo produceren, installeren en energie geeft je toegang tot diverse mbo opleidingen. Met het behalen van een diploma op de basisberoepsgerichte leerweg kun je instromen op het mbo niveau 2, met een diploma op het niveau kaderberoepsgerichte leerweg kun je instromen op mbo niveau 3 en soms niveau 4.

Hieronder worden een aantal mogelijke vervolgopleidingen weergegeven er zijn echter veel meer uitstroommogelijkheden.

Installatie en onderhoud	Ontwerp en machinebouw
Metaalbewerking	Elektrotechniek - energietechniek
Bouwtechniek	Elektrotechniek – elektronica

6. Vmbo theoretische leerweg

Profiel Techniek of Economie (locatie Bilthoven)

Wat houdt de theoretische leerweg in?

Alleen theoretische vakken.

Geen vrije keuze maar :

- Verplicht vakkenpakket vanaf 3^e klas in de sector **techniek** of **economie**.

Competenties

- Je vindt theoretische vakken leuk.
- Je werkt op TL niveau.
- Je hebt een positief advies van de docenten/CvB.
- Je cito-uitslag ondersteunt het advies
- Je bent gemotiveerd, serieus en toont inzet.
- Je werk kun je voldoende plannen en organiseren.
- Je kan voldoende zelfstandig werken.

Verplichte vakken in het 3^e leerjaar:

Nederlands	Maatschappijleer 1
Engels	CKV
Rekenen	Bewegingsonderwijs
Wiskunde	LOB (LoopbaanOriëntatie en beroepskeuze)

Naast de verplichte vakken voor de bovenbouw (zie hierboven) is er een keuze mogelijk voor het profiel:

- **Profiel techniek:** met de vakken Nask 1- Nask 2 en Biologie of
- **Profiel economie:** met de vakken Economie - Geschiedenis en aangevuld met een pilot gericht op economie en de maatschappij.

Verplichte vakken in het 4^e leerjaar:

Nederlands	Wiskunde
Engels	Bewegingsonderwijs
Rekenen	LOB (LoopbaanOriëntatie en beroepskeuze)

Naast de verplichte vakken voor de bovenbouw leerjaar 4 (zie hierboven) behouden de leerlingen hun vakkenpakket binnen het gekozen profiel:

- **Profiel techniek:** met de vakken Nask 1, Nask 2 en Biologie of
- **Profiel economie:** met de vakken Economie- Maatschappijkunde -Geschiedenis.

Overige profielen: keuze in het vierde jaar:

Door de keuze van de vakken Wiskunde + NaSk1 en 2 + Biologie (het TECHNIEK profiel) hebben de leerlingen ook de profielen ZORG EN WELZIJN en LANDBOUW in de Theoretische leerweg.

De definitieve keuze van de sector wordt in het vierde jaar gemaakt. Dit is zichtbaar in het

onderwerp van het sectorwerkstuk. Het vakkenpakket blijft gelijk. Op het diploma worden wel alle sectoren vermeld die passen bij het gekozen vakkenpakket (Wis, NaSk1-2 en Bio). De theoretische leerweg wordt afgesloten d.m.v. een programma van toetsing en afsluiting (schoolexamens) en een centraal schriftelijk examen.

Mogelijke Vervolgopleidingen

MBO opleidingen

Het diploma vmbo theoretische leerweg geeft toegang tot diverse mbo opleidingen. Met dit diploma kunnen de leerlingen instromen op mbo niveau 3 en 4, in sommige situaties is een opleiding op niveau 3 beter passend.

Doorstroom naar havo

Een andere mogelijkheid is door te leren op het HAVO. Bij het Berg en Bosch College kan dat alleen met het pakket Techniek met de vakken *Nask1*, *Nask2* en *Biologie*. Daarnaast moet de leerling voldoen aan de competenties voor havo, welke in een docentenvergadering worden besproken. Op andere (reguliere) scholen met een havo gelden mogelijk andere toelatingseisen en zijn er andere opties met betrekking tot profielen en keuzevakken.

7. Havo (locatie Bilthoven)

Wat houdt de havo in?

Klas 3-havo is bedoeld om doorstroming naar de bovenbouw havo mogelijk te maken (bij de havo-stroom is de derde klas een onderbouw klas). In deze klas kies je nog geen richting, daarom zijn er veel verschillende vakken.

Competenties

- Je vindt theoretische vakken leuk.
- Op je rapport staat veelvuldig 'gewerkt op havo niveau' vermeld.
- De algemene vakken van de tweede klas zijn afgerond met een ruim-voldoende eindcijfer (7 of meer).
- De docenten denken dat je de havo aankunt.
- Je bent gemotiveerd, serieus en toont veel inzet.
- Je kunt je werk plannen en organiseren.
- Je kunt zelfstandig werken.

Welke vakken krijg je? (onder voorbehoud)

Nederlands	Engels
Duits	Wiskunde
Economie	Geschiedenis
Scheikunde	Natuurkunde
CKV	Lichamelijke opvoeding
Verzorging	Techniek
OSB / ML	

Wat gebeurt er in het derde jaar?

Voor de vakken werk je met havo-boeken en in havo-tempo.
Wij kijken of je de havo aankunt.

Wat gebeurt er na het derde jaar?

Je kiest voor een van de havo-profielen

Op het Berg en Bosch College zijn momenteel de volgende profielen mogelijk:

1. Economie en Maatschappij (economische richting)
2. Natuur en Techniek (exacte richting)

De havo-bovenbouw duurt twee jaar en wordt afgesloten met staatsexamens.

Doorstromen naar derde klas Havo

Zodra een leerling in de havo-stroom zit, wordt de koppeling met de vmbo-routes losgelaten, omdat het TL-programma vanwege het Programma Toetsing en Afsluiting (examenprogramma) en havo-programma niet op elkaar aansluiten.

Op- en afstromen

Eerst de TL afronden en daarna doorgaan met de havo is onder voorwaarden mogelijk.

Met het overgangsbewijs van 3- naar 4-havo is het mogelijk door te stromen naar het mbo niveau 3 / 4. (Per mbo wordt hieraan aanvullende eisen gesteld)

Na de derde klas havo doorgaan met klas 4TL is in principe niet mogelijk!

8. VWO (locatie Bilthoven)

Wat houdt het vwo in?

Klas 3-vwo is bedoeld om doorstroming naar de bovenbouw vwo mogelijk te maken (net zoals bij de havo-stroom is de derde klas een onderbouw klas). In deze klas kies je nog geen richting, daarom zijn er veel verschillende vakken. Leerlingen die in het eerste en tweede leerjaar in de combinatieklas havo-vwo in Bilthoven zitten worden nog niet in het tweede leerjaar gedetermineerd voor havo of vwo. Dit gebeurt in leerjaar 3. Zij hoeven ook nog geen profiel te kiezen.

Het vwo is alleen mogelijk voor leerlingen die in leerjaar 1 t/m 3 in deze combinatieklas hebben gezeten en voldoen aan de vwo-eisen.